

سُورَةُ الرَّحْمَنِ ﴿٥٥﴾ RAHMAN SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Mekke'de nâzil olmuştur. 78 âyet, 351 kelime, 1630 harften ibarettir. İlk kelime olan "Er Rahman" sûreye ad olmuştur. Bu sûrede Âllâh'ın nimetleri sayılır. Bunlar sayılırken "Şimdi Rabbimizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?" âyeti tekrar edilir.

1- الرَّحْمَنُ

Esmâ-i Hüsnâdandır. Rahmeti, bütün kâinata şâmildir.

2- عَلَّمَ الْقُرْآنَ

Kur'an'ı tâlim eden Rahmân'dır. Kur'an-ı Azimüşşân'ı, isteyene tâlim eden Errahman'dır.

3- خَلَقَ الْإِنْسَانَ

İnsanı halkeden O'dur.

4- عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

O'na beyânı, maksadını anlamayı öğretti.

5- الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ مُحْسَبَانِ

Güneş de Ay da hesaplıdır. (Burçlar da menziller de mukadder ve malûm olan bir hesapla cereyan eder.)

6- وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ

Necim; gövdesi üzerine durmayan bitkiler (kabak, kavun, karpuz, çilek.) Şecer ise; sapı, gövdesi üzerine duran bitki ve ağaçlar. Bunların hepsi Cenâb-ı Hak'ka secde ederler. Emr-i Îlâhî'ye itâat, secde ediyor demektir.

7- وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ

Göğü yükseklere, O kaldırdı. Ve mizanı va'z etti. (Adaleti tesis eyledi veya muvâzene-i âlemi kurdu.)

Kendisine konuşma ve düşünme özelliği verilen insan, diğer canlılardan ayrılmıştır. Ay ve Güneş belirlenen ve bilinen bir ölçüye göre kendi yörüngelerinde akıp gitmektedir. Gök ve yer yaratılmış, aralarında denge ve düzen sağlanmıştır.

8- أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ

Sakın tartıda haksızlık etmeyin.

9- وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ

Tartıyı doğru yapın بِالْقِسْطِ hak üzerine. وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ Te-razide eksiklik yapmayın. (Mizandan, muvazene-i akliyede anlaşılır. Cenâb-ı Hak sana akıl vermiştir. Aklınla muvazene yap da halka zulüm yapma. Sen kendine neyi sever istersen, Müslümanlara

da iste. Yine neyi sevmeyip istemiyorsan, Müslümanlara da onu isteme. Bu muvazeneyi kaybetme.)

10- وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ

Yeri de bütün mahlûkatin (menfaati) için, O yaydı. (Yer, bütün mahlûkatin hizmetine uygun hale getirilmiştir.)

11- فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ

Yerde halkediyor Âllâh, فَاكِهَةٌ çeşit çeşit lezzetini aldığından فِيهَا meyveler ve salkımlı hurma ağaçları vardır. وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ

12- وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ

Yapraklı taneler ve hoş kokulu bitkiler vardır.

13- فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Ey cinn-i ins, Âllâh'ın hangi nimetini tekzip ediyorsunuz?

Bu âyet-i kerime otuz defa tekrar oluyor.

Bir insan yaptığı iyiliği verdiği nimeti başa kakmamalıdır. Bu iyiliği sana yaptım dese, o iyiliğin sevabını kat eder. Fakat üç yerde müstesnâdır. Biri Âllâh'a karşı, diğeri ana-babaya karşı, üçüncüsü de hocasına karşı. Hocası talebeye minneti yapabilir. "Oğlum sana filan kitabı okuttum, şunu bildirdim, niye anlamıyorsun?" diyebilir. Ana baba da "Evladım sana bu kadar iyilikler yaptım, niye düşünmüyorsun?" diyebilir. Âllâh-û Teâlâ da her şeyin sahibi olduğu için "Ey mahlûkum sana bunu da yaptım, verdim. Bunları niye düşünmüyorsun?" demektedir.

14- خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ

İnsanı halkettik ki Âdem Aleyhisselâm'dır. Pişmiş çamura benzeyen bir çamurdan yarattı.

15- **وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ**

جَانَّ cinleri de halkettik, **مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ** dumansız olan ateşten (hâlis alevden) yarattı.

16- **فَبَيَّأِ الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانَ**

Ey ins-i cin, siz hangi Nimeti İlâhiye'yi tekzip ediyorsunuz?

Anasır-ı Erbaa; Dört unsur var ki bütün mahlûkatta mevcutm tur. İnsan da bunların hepsi var, toprak fazladır. İnsanda; a) Toprak b) Rutûbet c) Hava d) Hararet var. Cinlerde bu dört unsurun hepsi var, hava fazladır. Şeytan da ise ateş fazladır. Meleklerde nur fazladır.

17- **رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ**

Şark ve garp, doğu ile batı ikişerdir. O iki doğunun ve iki bânının Rabbi'dir. (Yaz ve kış mevsimlerine göre doğu ve bânının durumlarında değişiklik olduğu için "iki doğu" ve "iki batı" tabiri kullanılmıştır.)

18- **فَبَيَّأِ الْآءِ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانَ**

Ey ins-i cin, Âllâh-û Teâlâ'nın hangi nimetini tekzip ediyorsunuz?

19- **مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ**

(Biri tatlı, diğeri acı) iki denizi, birbirine kavuşmak üzere salıvermiştir.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ 20-

İkisinin arasında berzah, perde gibi bir şey var ki birbirine geçip karışmıyorlar. (Yine tatlısı tatlı, acısı acı olarak kalır.)

Mevlâna Celâleddin-i Rumi Kaddesallahû Sırrahûlaziz buyuruyor ki; "Aynı ana ve babadan doğmuş olan iki evlat, birisi salih, mütteki, temiz insan olur. Diğeri de fasık facir olur."

فَبِأَيِّ آيَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ 21-

O halde, Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ 22-

Bu iki denizden (büyük ve küçük) inci ve mercan çıkar. Bunlar, her iki denizden küçük ve büyük parçalar hâlinde çıkarlar.

Abdullah bin Mes'ud diyor ki Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aley-hivesellem, Errahman sûresininin bu ayetlerini okurken Âshab-ı Kirama demiş ki; "Ben, bu âyetleri cinler içinde okudum. Sizden daha dikkatli baktılar. Her bir âyetin akabinde, ya Rabbi **Lê nûkezzibû bi âyâtike ehad. Felekel hamdû illâ kâlû velê bişey'in min ni'metike rabbenê nûkezzibû felekel hamd.** (Ey Rabbimiz, nimetlerinden hiçbir şeyi tekzip etmeyiz. Hamdimiz sanadır.) dediler."

فَبِأَيِّ آيَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ 23-

Şimdi, Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ 24-

Denizde uzun dağlar gibi yükselen gemiler de O'nundur.

فَبِأَيِّ آيَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ 25-

Öyleyken Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?

26- كُلُّ مَنْ عَلَيَّهَا فَانٍ

Öyle ise biliniz ki yeryüzünde her ne varsa ruh sahibi canlı, yok olacak.

27- وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

Ancak azamet ve ikram sahibi olan, Rabbinin zâtı bâki kalacak.

28- فَبِأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ

Öyleyse Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

29- يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ

Göklerde ve yerde ne varsa hepsi, O'na muhtaçtır. Hacetlerini O'ndan isterler. O, her an yaratma hâlindedir. (Varlıklar dilleri ve hâlleriyle ibadet, rızık, affedilme ve benzeri konularda, Âllâh'tan yardım isterler. Âllâh CelleCelâlûhû diriltmek, öldürmek, değerli, değersiz kılmak, zengin, fakir yapmak, isteyene vermek ve benzeri işlerde her an kâinata tasarruf etmektedir.

30- فَبِأَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ

O halde ey ins-i cin. Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

31- سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيَّةَ التَّقْلَانِ

Ey insan ve cin! Yakında (hesap ve cezanız için) size teveccüh edeceğiz.

فَيَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَذَّبْتُمْ رَبَّكُمْ كَذِبًا -32

Hâl bu iken Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ -33

(Ayet-i Kerime, hadise mütenazırdır. Rasûl-û Ekrem Sallâ-lâhû Aleyhivesellem, hadis-i kutside emrediyor. **Menlem yerda bi kazâi, velem yesbir alâ belâi. Fel yahruç tahtesse mâ-i, vel yecid Rabben sivâ-i.** Âllâh-û Teâlâ'nın emri; hâkim ale'l itlak benim. Dünya, insan, mülk benimdir. İsteddiğim gibi tasarruf ederim.

Ey kul, senin elinden ne gelir? Sabr-ı tahammül etmezsen ne olur? Benim kaza ve kaderime razı olmayan kimse, verdiğim musibetlere sabr-ı tahammül etmeyen kimse, elinden gelirse benim yüklerimin altından çıksın başka bir yere gitsin. Benden başka bir mâbud bulsun. Mâbud, Rab benim, yerler ve gökler benimdir. Emrim de budur. Eğer sen bunlara razı değilsen. (Bela ve musibete sabr-ı tahammülün yoksa) başka bir mâbud bul, bulabilirsen.)

Âyet-i kerime de bu mealde nâzil olmuştur. **يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ** Ey Cin ve insan cemaati. **إِنِ اسْتَطَعْتُمْ** Eğer gücünüz yeterse, **أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** göklerin ve yerin çevresinden çıkıp gitmeye gücünüz yeterse **فَانْفُذُوا** haydi çıkıp gidiniz. **لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ** Fakat asla çıkamazsınız. Ancak bir kuvvetle çıkabilirsiniz. (Bu da bir emr-i muhaldir. Böyle bir kuvvetiniz yoktur.)

34- فَبَيِّ الْأَاءِ رَبِّكُمْ تُكْذِبَانِ

Öyleyse Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

35- يُرْسَلُ عَلَيْكُمْ شُواظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ

يُرْسَلُ Gönderir Âllâh CelleCelâlûhû, عَلَيْكُمْ شُواظٌ gönderir insan ve cin üzerine مِنْ نَارٍ ateşten alevler وَنُحَاسٌ erimiş bakırlardan. فَلَا تَنْتَصِرَانِ Kimse size yardım etmez, azaptan kurtulamazsınız.

36- فَبَيِّ الْأَاءِ رَبِّكُمْ تُكْذِبَانِ

Öyleyken Rabbinizin hangi nimetini inkâr ediyorsunuz?

37- فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ

فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ Kıyâmet günü gökler parça parça olur, وَرْدَةً كَالدِّهَانِ gül renginde kırmızı sahtiyan gibi kızılaştığı zaman,

38- فَبَيِّ الْأَاءِ رَبِّكُمْ تُكْذِبَانِ

Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

39- فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ

Kabirlerinden çıktıkları zaman insan ve cine sual olunmaz tâ ki mahalline gelinceye kadar.

40- فَبَيِّ الْأَاءِ رَبِّكُمْ تُكْذِبَانِ

O halde Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ-41

Günâhkârlar (siyah yüzleriyle) simâlarından bilinir de perçemlerinden ve ayaklarından yakalanır. (Cehennem'e sürülür, baş aşağı ateşe atılırlar.)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ-42

Ey ins-i cin Rabbinizin hangi nimetini yalanlıyorsunuz?

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ-43

"İşte bu, günâhkârların tekzip ettiği cehennemdir" denilir.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آِنِ-44

Ehl-i cehennem tavaf ediyorlar. Onlar, o cehennem ateşiyle kaynar su arasında dönüp dolaşırlar.

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ-45

Şimdi Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ-46

(Hesap için) Rabbinin huzurunda durmaktan korkanlar için iki Cennet vardır.

Tefsir olunduğuna göre; Cennetlerin biri itikadı, biri de ameli için verilecektir. Yahut biri itâat işlediği diğeri muhalefetten kaçındığı içindir.

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ-47

Öyleyken Rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?

48- ذَوَاتَا أَفْنَانٍ

İki cennet de çeşit çeşit ağaçlarla doludur.

49- فَيَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

50- فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ

İkisinde de akıp giden iki kaynak vardır.

51- فَيَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

52- فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ

Bu iki Cennette her meyveden çift çift vardır.

53- فَيَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Ey ins-i cin, Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

54- مُتَّكِنِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَّائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَّاتٍ دَانٍ

Onlar, (O Âlîh-û Teâlâ'dan korkanlar!) Orada usturları, örtüleri atlastan döşemelere yaslanırlar. İki cennetin devşirilecek meyveleri, onlara yakındır.

55- فَيَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Ey ins-i cin Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ 56

Oralarda, (Cennetin köşk ve saraylarında) gözlerini yalnız eşlerine çevirmiş dilberler var ki لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ ki onlardan evvel kendilerine ne ins ve ne cin dokunmamış huriler vardır.

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ 57

Ey ins-i cin Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

كَانَهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ 58

(O huriler) sanki her biri yakut ve mercandırlar.

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ 59

Öyle iken Âllâh-û Teâlâ'nın hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ 60

(Amelde) ihsânın mükâfatı ancak (sevâpla) ihsândır.

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ 61

Ey ins-i cin Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّاتٌ 62

Bu iki cennetten başka iki cennet daha vardır.

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكْذِبَانِ 63

Âllâh-û Teâlâ'nın hangi nimetini inkâr ediyorsunuz?

64- مُذَهَّامَتَانِ

(Bu iki cennet siyaha mâil) koyu yeşil renklidir.

65- فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Ey ins-i cin Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

66- فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ

Herkesin iki cenneti var. O cennetlerde عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ iki pınar, çeşme vardır. Su, yukarıya fıskiye gibi yükseliyor. Hem ferah verir hem ziynet, sürur verir.

67- فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Ey cinn-i ins, Âllâh'ın bu nimetlerini düşünün. Hangi nimetini inkâr ediyorsunuz?

68- فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ

Yine bu iki cennette yemek, içmek her çeşit meyveler, hurma ve nar vardır. (Hurma hem yemiştir. Zekât için vaciptir, gıda olur. Nar ise iyi bir gıda meyvedir, aynı zamanda devadır.)

69- فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

70- فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَنَاتٌ

O cennetlerde hayrat var. Ahlâkları hayırlı, içlerinde güzel huy-
lu, güzel yüzlü huriler vardır.

فَيَايَ الْأَاءِ رَبِّكُمْ مَا تُكْذِبَانِ -71

Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ -72

Çadırlar içinde, gözlerini yalnız zevclerine hasretmiş huriler
vardır.

فَيَايَ الْأَاءِ رَبِّكُمْ مَا تُكْذِبَانِ -73

Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini yalanlıyorsunuz?

لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْسَ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ -74

Bunlara, onlardan önce ne bir insan ne bir cin dokunmamıştır.

فَيَايَ الْأَاءِ رَبِّكُمْ مَا تُكْذِبَانِ -75

Ey ins-i cin Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

مُتَّكِنِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ -76

عَلَى Dayanıyorlar, رَفْرَفٍ yastıklara dayanıyorlar. مُتَّكِنِينَ
رَفْرَفٍ خُضْرٍ Koltuk var, yanında da yumuşak yeşil yastık konulmuş.
وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ Güzel (nefis) döşeklere yaslanırlar.

فَيَايَ الْأَاءِ رَبِّكُمْ مَا تُكْذِبَانِ -77

Öyleyken Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz?

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ -78

Azamet, saltanat ve ikram sahibi Rabbinin adı çok yücedir, münezzehtir.

Bir hadis-i şerifte **“Yâ Zelcelâli vel-ikram’a** devam edin, duânızda çok söyleyin.” buyrulmuştur.

Âişe Radiyâllâhû Anhâ, Aleyhisselât-û Vesselâm efendimizin namazdan çıktıktan sonra; **Âllâhümme entesselâmû ve minkesselâm. Tebârekte yâ zelcelâli vel’ikram”** diyecek kadar oturdukları mervidir.